

РОЗДІЛ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ
INNOVATIVE ACTIVITY OF BANKING INSTITUTIONS

У статті досліджено сутність поняття «банківська інновація» та зроблено висновок про доцільність її розгляду як комплексу інновацій у різних сферах банківської діяльності, що призводять до досягнення поставлених цілей та певного економічного результату. Виділено найпоширеніші банківські інноваційні продукти, що характерні для сучасних українських банків. На прикладі АТ «КБ «ПриватБанк» розглянуто найбільш прогресивні інноваційні продукти дистанційного банківського обслуговування в Україні: Приват24, «Скарбничка», QR-банкінг, «Розумна заправка», фотокаса, Приват24 до окулярів Google glass. Проаналізовано концепцію цілковитого дистанційного банкінгу на прикладі Монобанк, який є першим банком такого типу в Україні. Визначено напрями інноваційної діяльності вітчизняних банківських установ у руслі активізації процесів цифровізації та застосування сучасних фінансових технологій. Обґрунтовано необхідність посилення комунікацій з учасниками фінтех-екосистеми, передусім із фінтех-компаніями та компаніями, що працюють у сфері великих даних.

Ключові слова: банківська інновація, інноваційний продукт, дистанційне банківське обслуговування, фінтех-екосистема, фінтех-компанії, цифровізація, фінансові технології.

В статті досліджено сутність поняття «банківська інновація» і зроблено висновок

целесообразности ее рассмотрения как комплекса инноваций в различных сферах банковской деятельности, приводящих к достижению поставленных целей и определенного экономического результата. Выделены наиболее распространенные банковские инновационные продукты, характерные для современных украинских банков. На примере АО «КБ «ПриватБанк» рассмотрены наиболее прогрессивные инновационные продукты дистанционного банковского обслуживания в Украине: Приват24, «Копилка», QR-банкнинг, «Умная заправка», фотокаса, Приват24 к очкам Google glass. Проанализирована концепция полного дистанционного банкинга на примере Монобанк, который является первым банком такого типа в Украине. Определены направления инновационной деятельности отечественных банковских учреждений в русле активизации процессов цифровизации и применения современных финансовых технологий. Обоснована необходимость усиления коммуникаций с участниками фінтех-экосистемы, в первую очередь с фінтех-компаниями и компаниями, работающими в сфере больших данных.

Ключевые слова: банковская инновация, инновационный продукт, дистанционное банковское обслуживание, фінтех-экосистема, фінтех-компании, цифровизация, финансовые технологии.

УДК339.172(477)

<https://doi.org/10.32843/bses.63-17>

Гаврилко Т.О.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Національний авіаційний університет
Сокол А.О.
студентка
Національний авіаційний університет

Gavrilko Tetiana

Kyiv National Aviation University
Sokol Anastasia
Kyiv National Aviation University

The article studies the essence of the concept of "banking innovation" and concludes that it is expedient to consider it as a set of innovations in different areas of banking activity, leading to the achievement of the goals and a certain economic result. The basic kinds of bank innovations and functions that are inherent in them are analyzed. The most widespread bank innovation products, typical for modern Ukrainian banks are allocated. By the example of JSC CB PrivatBank, the most progressive innovative products of remote banking in Ukraine are considered: Privat24, Kopilka, QR-banking, Smart Filling Station, PhotoCasa, Privat24 to Google Glasses. The concept of full remote banking on the example of "Monobank" which is the first bank of this type in Ukraine is analyzed. The actions of banking institutions under conditions of the corona crisis that led to the growth of demand for remote financial services and consumer activity in the segment of digital payments were analyzed. The article considers the ways banks behave during of crisis phenomena in the society, aimed at optimizing business processes, typing of customer composition and intensifying the process of standardizing existing procedures to ensure integration into online services. Attention was focused on the best practices of domestic banking institutions in strengthening customer orientation, primarily in relation to customers from the segment of small and medium-sized businesses and those who need to solve non-standard problems. Attention was focused on the need to take into account the dynamics of changes in the needs of customers, providing a comfortable and accessible service to build customer loyalty and increase confidence in the banking institution. The comparison of technical support of "classic" banking institutions and fintech companies was made, which allowed to draw conclusions about the factors that can increase the chances of success and increase the level of competitiveness of banking institutions. Determined the directions of innovative activities of domestic banking institutions in terms of enhancing the processes of digitalization and the use of modern financial technologies. The need to strengthen communications with members of the fintech ecosystem, primarily fintech companies and companies operating in the field of big data, was substantiated.

Key words: banking innovation, innovative products, remote banking, fintech companies, fintech ecosystem, digitalization, financial technologies.

Постановка проблеми. Подальший розвиток банківської системи України пов'язаний із посиленням її фінансової потужності та стабільною прибутковістю, що можливе лише за умов нарощування інноваційних дій кожного з банків із метою пошуку нових, більш досконалих способів задоволення споживачів за рахунок пропонування нових чи модифікованих банківських продуктів та послуг.

Прийняття та впровадження інноваційних рішень дає змогу банківським установам підви-

щувати ефективність витрат, оптимізувати здійснювані процеси, що виступає запорукою гнучкої адаптації в умовах викликів із боку зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у розвиток інноваційних банківських послуг і фінансових технологій здійснили такі західні економісти, як А. Косба, С. Ванг, Дж. Фан, З. Вен, К. Леонг, М. Жанг, А. Мілер, А. Сунг, Е. Ші. Вітчизняні науковці, які займалися дослі-

дженням питань розроблення та впровадження банківських інновацій, обґрунтування їхніх переваг і виявлення ризиків, – І. Карчева, С. Єгоричева, А. Чекал, О. Золотарьова, Н. Пантелеєва та ін.

Інноваційні процеси в банківській сфері набувають усе більшої інтенсивності, виникають нові форми надання споживачам сучасних фінансових послуг, які потребують нового підходу до побудови комунікацій, переосмислення взаємовідносин гравців сучасного ринку, до яких, окрім банківських установ, належить ціла низка суб'єктів сучасної фінтех-екосистеми.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження інноваційної діяльності банківських установ в умовах формування відкритої фінтех-екосистеми, виявлення основних трендів розвитку технологій задоволення потреб клієнтів у банківських продуктах та послугах з урахуванням наростаючих процесів цифрової трансформації в банківській сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Умови пандемії, що супроводжувалися впровадженням цілої низки карантинних обмежень на тлі явищ турбулентності в національних економіках, спричинили виникнення кризових ситуацій у всіх сферах, включаючи банківську. Погіршення фінансових результатів діяльності вітчизняних банків зумовлене зниженням активності зі боку бізнес-структур, зменшенням попиту на банківські продукти, у тому числі й кредитні. Для комісійних та процентних доходів характерним стало вагоме скорочення темпів зростання – найнижче за останні чотири роки.

Зміна соціальної поведінки людей призвела до притоку користувачів електронних онлайн-сервісів, обсяг безготівкових розрахунків і платежів різко збільшився; кожна третя безготівкова операція з використанням платіжної картки в 2020 р. відбувалася в Інтернеті, кожний дев'ятий платіж здійснювався зі смартфонів чи інших гаджетів.

Переорієнтація великої кількості споживачів на дистанційну роботу, падіння рівня їхньої платоспроможності поставили перед банками завдання пошуку нових форм діяльності з орієнтацією на скоригований рівень клієнтських потреб. Банки, що виявилися спроможними приймати інноваційні рішення, націлені на перебудову взаємовідносин із клієнтами, запроваджувати інновації у сфері технологічного оновлення в руслі сучасних трендів цифровізації, змогли зберегти лояльність своїх споживачів і забезпечити достатній рівень прибутковості власної діяльності.

Доцільно розглянути сутність категорії «банківська інновація» для розуміння сучасних підходів до її трактування. На думку І.Т. Балабанова, банківська інновація – це кінцевий продукт інноваційної діяльності, реалізований у формі нового банківського продукту або операції [1, с. 155]. М.В. Рябокін та С.М. Татьяна розглядають бан-

ківську інновацію як результат діяльності банку зі створення нових технологій та продуктів; кінцевою метою впровадження банківської інновації автори називають одержання додаткового прибутку та посилення конкурентних переваг [2]. Л.П. Бондаренко, М.П. Політило підходять до розуміння сутності банківських інновацій як життєво необхідних, що забезпечують ефективне функціонування банку і його конкурентоздатність [3]. С.В. Кузьмінов, Ю.А. Задоя вважають, що до банківських інновацій слідує віднести будь-які зміни, що призводять до поліпшення обслуговування клієнтів та підвищення ефективності діяльності банків [4].

Банківські інновації незалежно від того, до якого типу вони відносяться (продуктові, технологічні, управлінські та ін.), повинні бути корисними для споживача, задовольняючи на новому якісному рівні його потреби, для самої банківської установи, підвищуючи рівень прибутковості її діяльності, а також для всіх інших суб'єктів, задіяних у процесі створення та реалізації інноваційних продуктів і послуг.

Отже, термін «банківська інновація» відноситься до цілого комплексу інновацій у різних сферах банківської діяльності, якщо вони дають змогу досягти поставлених цілей та певного економічного результату у вигляді збільшення клієнтської, а отже, й ресурсної бази банку, зростання частки на ринку, зниження трансакційних витрат тощо. Створення, впровадження та розповсюдження інновацій охоплює всі аспекти банківської діяльності – від розроблення ідей та концепцій до їх практичного втілення.

Аналіз етапів створення та «дифузії» інновацій у банківському секторі дає змогу виявити безпосередній вплив на ці процеси наукових та технічних досягнень, властивих розвитку світових суспільств у певну історичну епоху. Особливу стимулюючу силу здійснюють трансформації у таких сферах, як інформатизація та комп'ютеризація, що виступають дієвим механізмом нарощування результативності ключових секторів національних економік.

Новітні інноваційні технології, які певний час були характерними лише для зарубіжних банків, сьогодні активно запроваджуються суб'єктами вітчизняної банківської системи. Так, останнім часом розвивається мобільний банкінг і широко використовуються технології Інтернет-банкінгу, які забезпечують дистанційне користування банківськими сервісами через веббраузер і є найбільш комфортними та прогресивними.

Інтернет-банкінг відомий в Україні ще із середини 90-х років для юридичних осіб, які використовували його як можливість для управління банківськими рахунками. Послуги Інтернет-банкінгу є практично ідентичними всій банківській продуктивній лінійці; вони дають можливість не лише здійснювати контроль руху своїх коштів, а й виконувати такі операції, як замовлення платіжних карт,

відкриття депозитних рахунків, погашення кредитів, купівлю-продаж валюти.

Сучасний Інтернет-банкінг повинен забезпечувати цілий комплекс операцій, пов'язаних з ефективним управлінням споживачами особистими фінансами: встановлення та контроль лімітів по картках, включаючи й розрахунки за кордоном, здійснення переказів коштів між рахунками та P2P-переказів, формування віртуальних карт для виконання розрахунків в Інтернет-режимі, можливість отримувати всю необхідну інформацію щодо архівних операцій з одержанням копій квитанцій.

Виникнення мобільного банкінгу є закономірним явищем через посилення процесів «смартфонізації», які перетворили мобільний телефон з виключно засобу комунікації на інструмент фінансового контенту.

Як вважають фахівці, мобільний банкінг – це найбільш зростаючий нині сегмент, і ця тенденція зберігатиметься в найближчі роки, ураховуючи вплив низки чинників, які виступають каталізатором процесів у цій сфері банківських послуг (табл. 1).

Розглянемо найбільш прогресивні інноваційні продукти дистанційного банківського обслуговування в Україні. Безсумнівно, одним із багаторічних лідерів у сфері впровадження інновацій у систему дистанційного банківського обслуговування в Україні є «ПриватБанк», який перший із 1999 р. почав упроваджувати банківські інновації, такі як SMS-банкінг та Інтернет-банкінг.

Інтернет-банкінг був представлений в першу чергу у вигляді розділу на сайті «ПриватБанку» – Приват24 [6], а згодом – як додаток для смартфонів. Технологія Приват24 дає змогу клієнтам банку, як приватним, так і корпоративним (Приват24 бізнес), цілодобово користуватися практично всіма банківськими послугами АТ «КБ «ПриватБанк».

Через Приват24 можна відкрити накопичувальний рахунок «Скарбничка». Це була одна з перших такого роду послуг в Україні і виявилася досить привабливою для клієнтів, адже вона дає змогу заощаджувати кошти на певні споживчі цілі автоматично:

– сума здійсненої операції округлюється до 1, 10 або більше гривень (тобто решта на «Скарбничку»);

– після купівлі дрібні гроші відправляються у «Скарбничку»;

– відбувається перерахування певної суми раз на місяць до «Скарбнички».

Також слід зазначити, що, крім додатку Приват24, АТ «КБ «ПриватБанк» розробило низку інших додатків, які створюють для споживачів банківських послуг додаткові можливості під час здійснення розрахункових операцій, наприклад QR-банкінг, який є одним із перших у світі і дає змогу легко оплачувати рахунки, товари і покупки в Інтернеті, просто використовуючи технологію безконтактного банкінгу з QR-кодом. Для цього досить сфотографувати QR-код, який за допомогою Інтернету відразу розпізнається та автоматично перенаправляє клієнта на сторінку оплати, для здійснення якої потрібно ввести свій пароль. Зручність даної технології в тому, що для здійснення покупок, зняття готівки та інших операцій не потрібно мати із собою пластикову картку. Сьогодні більше ніж у 1 000 магазинах, більшість з яких розташовані в Києві, є можливість сплатити покупки за допомогою QR-коду [6].

Ще одним корисним додатком Приват24 є «Розумна заправка». Перевагою є можливість заправитися відразу, не чекаючи в черзі на касі, адже додаток самостійно знаходить заправку

Таблиця 1

Чинники впливу на сегмент мобільного банкінгу

№ п/п	Чинник впливу	Результат впливу
1.	Удосконалення програм мобільного банкінгу на основі сучасних цифрових технологій	Збільшення ступеня доступності споживачів у процесі користування
2.	Збільшення кількості цифрових банків, які не передбачають наявності фізичних банківських відділень	Розширення можливостей споживачів для безконтактних комунікацій
3.	Використання голосових технологій	Простота та забезпечення високого рівня безпеки
4.	Використання біометричної безпеки	Заміна паролю або двоступенева аутентифікація користувача
5.	Збільшення пропозицій із використанням чат-ботів на основі машинного інтелекту	Розширення можливостей для спілкування зі споживачами
6.	Нарощування кількості безкарткових операцій	Спрощення процедур переказу коштів
7.	Розвиток open-банкінгу	Спрощення орієнтації для клієнтів у середовищі мобільних програм за рахунок зосередження всіх облікових записів у межах однієї панелі
8.	Розширення способів співпраці банків зі споживачами	Зростання швидкості та якості пропонованих банківських послуг
9.	Забезпечення легкого дизайну мобільного банку	Зручність у користуванні є одним із пріоритетів споживачів

Джерело: складено авторами на основі [5]

за GPS, а оплата здійснюється через додаток в онлайн-режимі.

Додаток «Фотокаса» – інша новинка для смартфонів. Достатньо сфотографувати квитанцію на оплату, наприклад з Інтернету, натиснути кнопку «Відправити», і співробітник «ПриватБанку» оплатить ваш рахунок. При цьому буде отримано SMS, в якому міститься інформація про підтвердження оплати, і навіть можна отримати квитанцію, що підтверджує оплату, на свою електронну пошту.

Сьогодні найбільш прогресивним нововведенням на ринку банківських послуг є додаток Приват24 до окулярів Google glass. Завдяки йому можна здійснювати пошук банкоматів АТ «КБ «ПриватБанк» у незнайомій місцевості, здійснювати платежі, дивлячись на товар і штрих-код або QR-код, та користуватися багатьма іншими послугами банку.

За період 2020 р. та початок 2021 р. «Приват-Банком» запроваджено цілу низку інноваційних рішень, які дали змогу залучити нових споживачів, вагома частина яких є бізнес-клієнтами; за результатами дослідження, проведеного компанією СBR, «ПриватБанк» займає позицію основного банку 70% підприємців та 45% юридичних осіб, кількість яких за минулий рік збільшилася відповідно на 3,9% та 2,8% (табл. 2).

На увагу заслуговують також інноваційні ініціативи, реалізовані представниками інших банківських установ, насамперед створення у

листопаді 2017 р. першого в Україні банку без відділень – Монобанк на базі ліцензії Universal Bank, що фактично являє собою онлайн-платформу для Universal Bank.

Його поява істотно змінила підхід вітчизняних банків до карткового бізнесу. Тепер щоб отримати платіжну картку, потрібно заповнити заявку в мобільному додатку, і карта буде доставлена поштою або кур'єром. Клієнти Монобанк можуть здійснювати перекази між картками, оплачувати різноманітні послуги, доступний кредитний ліміт, користуватися функціями «кешбек» та відкриття депозитів. Завдяки новітнім інноваційним технологіям Монобанк за період своєї діяльності продемонстрував позитивну динаміку зростання карткових платежів. Так, на момент виходу з бета-тесту налічувалося 15 тис активних карт, у лютому 2018 р. було 100 тис і вже у жовтні 2018 р. – 500 тис. У грудні 2018 р. у сервісі зареєстровано понад 600 тис клієнтів, а на 25 травня 2019 р. – 1 млн користувачів.

Таке стрімке зростання кількості клієнтів Монобанк пов'язане виключно з можливостями дистанційного обслуговування: Монобанк дає змогу оформити кредитну карту дистанційно на протязі всієї доби, без необхідності фізичної присутності клієнта; є можливість здійснення будь-яких розрахункових операцій, відкриття рахунків для ФОП або оформлення віртуальної платіжної картки у доларах чи євро. При цьому всі опера-

Таблиця 2

Інноваційні рішення «ПриватБанку» за період 2020–2021 рр.

№ п/п	Інноваційне рішення	Переваги для споживачів
1.	Запуск бота для торговельних підприємств, які використовують POS-термінали банку	Можливість одержання інформації щодо операцій у POS-терміналах, перевірки транзакцій з одержанням їхніх параметрів
2.	Запуск перших в Україні біометричних платіжних POS-терміналів на основі технології FacePay24	Дає змогу споживачам здійснювати «оплату обличчям», що підвищує рівень безпеки здійснюваних операцій
3.	Підключення оплати за допомогою Google Pay для вітчизняних Інтернет-магазинів	Скорочує час, забезпечує зручність та безпеку оплати в Інтернет-магазинах як для споживачів, так і продавців
4.	Запровадження сервісу видачі готівки під час користування касами в торгових центрах	Дає можливість отримання готівки з банківської картки під час оплати покупок без використання банкоматів
5.	Приєднання до сервісу токенизації Visa Token Service	Спрощення процесу оплати та підвищення його безпечності, можливість автоматичного оновлення термінів дії платіжних карток
6.	Запровадження програм КУБ (країна успішного бізнесу), АгроКУБ, ТурКУБ, КУБ під заставу	Сприятливі умови кредитування для підприємців та юридичних осіб
7.	Запуск освітнього курсу «Цифрові гроші» з використанням порталу «Дія»	Можливість одержання навичок користування цифровим банком (у першу чергу це стосується людей похилого віку)
8.	Запуск програми доступного автокредитування	Для учасників програми є можливість стати власником автомобіля відразу після одержання кредиту на сприятливих умовах
9.	Відкриття першого в Україні цифрового банківського відділення в м. Києві	Функціонування з використанням інноваційних технологій, що дає можливість отримання фінансових послуг на основі цифрових рішень, у поєднанні зі зручністю коворкінгу

Джерело: складено авторами на основі [6]

ції можна здійснювати зі смартфона клієнта через мобільний додаток Monobank.

Швидке зростання клієнтів Monobank показує, що концепція «банку без відділень», тобто концепція цілковито дистанційного банкінгу в Україні є надзвичайно перспективною в сегменті обслуговування фізичних осіб та фізичних осіб – підприємців, адже дає змогу суттєво збільшити кількість клієнтів і оборот коштів на банківських рахунках, що є індикатором рівня ефективності банківських інновацій.

Важливою інноваційною подією стане також створення цифрового банку – необанку для бізнесу, бета-версія якого анонсована двома діловими партнерами – Concord Fintech Solutions та фінтех-компанією NEO.PRO, якими заявлено про можливість тестування нового продукту підприємцями; остаточний запуск проєкту відбудеться влітку цього року.

Вектор подальшого посилення інноваційної спрямованості банківських установ, беззаперечно, пов'язаний з активізацією процесів цифровізації та застосуванням сучасних фінансових технологій. Умови пандемії, що зумовили виникнення цілої низки кризових явищ як в економічній сфері переважної кількості країн, так і зниження рівня матеріального добробуту багатьох верств населення, позитивно вплинули на розвиток діджитал-тенденцій та фінтех-галузі. За оцінками фахівців, визначальними в умовах коронакризи стали тенденції нарощування активності провідних технологічних компаній у сфері розбудови цифрової екосистеми, збільшення інвестування великих корпорацій у цифрові технології, пошук фінтех-компаніями нових способів одержання інвестиційної підтримки, у тому числі й за рахунок об'єднання в консорціуми, удосконалення регулятивних дій урядів багатьох країн у сфері фінтех-галузі [7].

2020 р. та минулий період 2021 р. відзначилися збільшенням активності споживачів (як у світі, так і в Україні) в сегменті цифрових платежів, суттєво зріс попит на дистанційні фінансові послуги, збільшилася гнучкість в управлінні особистими фінансами. Сьогодні в Україні близько 70% усієї кількості транзакцій відбуваються онлайн, збільшується обсяг розрахунків і переказів, що відбуваються в безготівковій формі; спостерігається ріст пропозицій, що надаються банківськими установами та фінтех-компаніями.

Ситуація, що склалася, спонукала банки до оптимізації бізнес-процесів, здійснення типізації клієнтського складу та активізації процесів стандартизації існуючих процедур для забезпечення інтеграції в онлайн-сервіси. Особливого значення набули консультаційні послуги з боку банків для полегшення користування оновленими послугами та сервісами, що в першу чергу стосувалося нових клієнтів із сегменту малого та середнього бізнесу

та тих, які потребували вирішення нестандартних завдань. Показовим у сфері клієнт-орієнтованості став досвід Комерційного індустріального банку, який у конкурсі «Банк року – 2020» одержав перемогу в номінації «Найкращий банк з індивідуального підходу до клієнтів» [8].

Умови діяльності банківських установ пов'язані з подальшим формуванням відкритих фінтех-екосистем, що основоюватимуться не на конкуренції, а на партнерських відносинах між банками, фінтех-компаніями, а також компаніями, які функціонують у сфері Великих даних (Big Data).

Особливу роль у розвитку інновацій відіграють фінтех-компанії, які виступають розробниками альтернативних рішень у сфері підвищення якості банківських послуг. Основною метою взаємного співробітництва фінтех-компаній із банками є розроблення інноваційних банківських послуг. За даними «Українського фінтех-каталога 2019», кількість фінтех-компаній в Україні зростає, і зараз налічується більше ніж 100 компаній, 58% з яких з'явилися за останні три роки [9]. Фінтех-компанії активно співпрацюють із такими банками як «Ощадбанк», «Укргазбанк», «Райффайзен банк Аваль», «Альфа-Банк», «Укрсиббанк», «ПУМБ», «OTP bank». Тільки «ПриватБанк» є винятком, він сам займається розробленням інноваційних технологій без залучення сторонніх компаній.

Однак сучасний стан співпраці фінтех-компаній із банками викликає багато питань, йдеться не лише про український ринок, а й стосується також зарубіжних країн. За результатами дослідження міжнародної консалтингової компанії Capgemini, лише 21% банків за ступенем гнучкості своїх систем відносить себе до готових для співпраці з фінтех-компаніями; тільки 6% банків оцінюють позитивно результати від використання цифрових проєктів; між 70% фінтех-компаній і банків виявилися розбіжності в культурних та організаційних аспектах; велика кількість фінтех-компаній (понад 70%) відзначають наявність технологічних перешкод у банківських установах; 50% топ-менеджменту фінтех-компаній заявляють про відсутність банку, який би міг стати їхнім діловим партнером.

Доцільним є вивчення банками досвіду провідних фінтех-компаній щодо питань організації IT-інфраструктури, впровадження діджитал-рішень та інших інновацій із метою вдосконалення процесів банківської діяльності. Порівняння технічного забезпечення «класичних» банківських установ і фінтех-компаній дає змогу зробити висновок про чинники, які здатні підвищити шанси на успіх та зростання рівня конкурентоспроможності банківських установ (табл. 3).

Посиленню інноваційної спрямованості в діяльності банків сприятиме реалізація спільних ініціатив НБУ та Міністерства цифрової трансформації щодо цифровізації банківської системи Укра-

Технічне забезпечення фінтех-компаній та «класичних» банків

№ п/п	Фінтех-компанії	«Класичні» банки
1.	Використання програмного забезпечення, яке цілеспрямовано створюється з урахуванням сучасних інноваційних тенденцій та потреб споживачів.	Застаріле програмне забезпечення (ПЗ), яке дуже складно модифікується. Навіть часткова модифікація ПЗ потребує тривалого часу та зміни відповідної інфраструктури. Повне оновлення ПЗ здебільшого є високозатратним і пов'язане з перебудовою вагової кількості процесів.
2.	Використання хмарних технологій, що забезпечує високий рівень безпеки і швидкості обробки даних без застосування великих обчислювальних потужностей.	Зберігання й обробка інформації з використанням власних серверів, що може супроводжуватися проблемами за збільшення кількості або потужності обладнання. Достатньо повільний перехід до застосування хмарної інфраструктури.
3.	Створення власних ІТ-продуктів, більш ефективних порівняно з існуючими на ринку з погляду витрат та рівня ризику.	Відсутність у багатьох банках персоналу, здатного створювати власний ІТ-продукт. Використання ПЗ, створюваного зовнішніми постачальниками, що створює проблеми у разі необхідності його адаптації.
4.	Наявність API (Application Programming Interface) – програмного інтерфейсу додатків, що дає змогу ефективно реалізовувати процеси інтеграції з іншими постачальниками платіжних послуг.	Повільне здійснення процесів інтеграції (навіть в умовах наявності стандарту API, встановленого НБУ відповідно до другої Директиви ЄС – PSD2)

Джерело: складено авторами на основі [10]

їни. На думку голови НБУ К. Шевченка, цифрові рішення, застосовувані банками, дадуть змогу спростити доступ до фінансових послуг та забезпечать більшу комфортність в їх користуванні [11]. Міністерством цифрової трансформації запущена послуга передачі (шерингу) електронних паспортів із використанням додатку «Дія», що дає змогу споживачам дистанційно відкривати банківські рахунки. За даними на жовтень 2020 р., першими банками, які почали використовувати шеринг, стали «ПриватБанк», «Монобанк», «А-Банк»; ще тридцять банків виявили готовність до такої форми співпраці з клієнтами.

Важливою подією стало також приєднання НБУ до Глобальної мережі фінансових інновацій, що відкриває нові можливості для розвитку фінтех-екосистеми, впровадження інноваційних фінансових сервісів та формування кешлес-економіки в Україні [12].

Висновки з проведеного дослідження. Посилення конкуренції у банківському сегменті потребує формування та втілення нестандартних інноваційних рішень, що стануть беззаперечною умовою прогресивного розвитку банківської діяльності. Орієнтація банківських установ на інновації передбачає поліпшення послуг та продуктів, що надаються споживачам, ефективне управління та контроль витрат, постійне вдосконалення банківських процесів, що дає змогу вчасно реагувати на будь-які зміни у зовнішньому середовищі і створює умови забезпечення конкурентних переваг на фінансовому ринку.

Запровадження банківських інноваційних технологій дає змогу збільшувати продуктивність

праці, ефективно управляти ресурсами банків, поліпшувати фінансові результати діяльності, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на рівень конкурентоспроможності банків та гарантує їх стає функціонування.

Перехід від «класичних» форм діяльності до інноваційних значною мірою залежить від інноваційної свідомості топ-менеджменту та всього персоналу банку, готовності та бажання самих банків змінюватися й адаптуватися відповідно до потреб своїх клієнтів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Банки и банковское дело / под ред. д.э.н., проф. И.Т. Балабанова. Санкт-Петербург : Питер, 2013. 256 с.
2. Рябокін М.В., Тат'яніна С.М. Банківські інновації як умова підвищення конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 21. С. 279–286.
3. Бондаренко Л.П., Політило М.П. Банківські інновації як необхідність ефективного функціонування банківського ринку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 3. С. 5–8.
4. Кузьмінов С.В., Задоя Ю.А. Інновації у банківській діяльності: сутність та класифікація. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2018. № 1. С. 64–70.
5. 9 трендів мобільного банкінгу 2021. URL: <https://elnews.com.ua/uk/9-trendiv-mobilnogo-bankingu-2021> (дата звернення: 21.03.2021).
6. Офіційний сайт АТ «КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 23.03.2021).
7. Підсумки UAFIN.TECH 2020: фінтех-сфера в Україні активно розвивається. URL: <https://www.sgs4business.com/news/pidsumky>

uafintech-2020-fintekh-sfera-v-ukraini-aktyvno-rozvyvaietsia.html (дата звернення: 23.03.2021).

8. Путінцева Т. Яким став сучасний банкінг та з якими викликами банки зіткнулися у 2021 році. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/metamorfoza-sovremennogo-bankinga-vyzovy-2021-g-376457/> (дата звернення: 25.03.2021).

9. Каталог фінтех-компаній України 2019. URL: <https://map.fintechua.org/> (дата звернення: 23.03.2021).

10. Софт из 90-х VS микросервисы: что банки могут перенять у финтех-компаний. URL: <https://dou.ua/lenta/columns/soft-90-vs-microservices/> (дата звернення: 26.03.2021).

11. НБУ та Мінцифри спільно працюють над цифровізацією банківської системи України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-ta-mintsifri-spilno-pratsyuyut-nad-tsifrovizatsiyeyu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini> (дата звернення: 27.03.2021).

12. Національний банк приєднався до Глобальної мережі фінансових інновацій. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-priyednavsya-do-globalnoyi-mereji-finansovih-innovatsiy> (дата звернення: 27.03.2021).

REFERENCES:

1. Balabanov I.T. (2013) *Banki i bankovskoe delo* [Banks and banking]. Saint Petersburg: Piter. (in Russian)

2. Riabokin M.V., Tatianina S.M. (2018) *Bankivski innovatsii yak umova pidvyshchennia konkurentospromozhnosti banku na finansovomu rynku* [Banking innovations as a condition for increasing the bank's competitiveness in the financial market]. *Market infrastructure*, vol. 21, pp. 279–286.

3. Bondarenko L.P., Politylo M.P. (2018) *Bankivski innovatsii yak neobkhidnist efektyvnoho funktsionuvannia bankivskoho rynku* [Banking innovations as a necessity of effective functioning of the banking market]. *Investments: practice and experience*, no. 3, pp. 5–8.

4. Kuzminov S.V., Zadoia Yu.A. (2018) *Innovatsii u bankivskii diialnosti: sutnist ta klasyfikatsiia* [Innovations

in banking: essence and classification]. *European vector of economic development*, no. 1, pp. 64–70.

5. 9 trendiv mobil'noho bankinhu 2021 [9 trends in mobile banking 2021]. Available at: <https://elnews.com.ua/uk/9-trendiv-mobilnogo-bankingu-2021> (accessed 23 March 2021).

6. Ofitsiyni sait AT KB «Pryvatbank» [Official site of JSC CB "Privatbank"]. Available at: <https://privatbank.ua/> (accessed 23 March 2021).

7. Pidsumky UAFIN.TECH 2020: fintekh-sfera v Ukraini aktyvno rozvyvaietsia [Results of UAFIN.TECH 2020: the fintech sphere in Ukraine is actively developing]. Available at: <https://www.sgs4business.com/news/pidsumky-uafintech-2020-fintekh-sfera-v-ukraini-aktyvno-rozvyvaietsia.html> (accessed 23 March 2021).

8. Putintseva T. Yakym stav suchasnyi bankinh ta z yakymy vyklykamy banky zitknutsia u 2021 rotsi [What has modern banking become and what challenges will banks face in 2021?]. Available at: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/metamorfoza-sovremennogo-bankinga-vyzovy-2021-g-376457/> (accessed 25 March 2021).

9. Katalog fintekh-kompanii Ukrainy 2019 [Catalog of fintech companies of Ukraine 2019]. Available at: <https://map.fintechua.org/> (accessed 26 March 2021).

10. Soft yz 90-kh VS mykroservisy: chto banky mohut pereniati u fyntekh-kompanyi [Software from the 90's VS microservices: what banks can take from fintech companies]. Available at: <https://dou.ua/lenta/columns/soft-90-vs-microservices/> (accessed 26 March 2021).

11. NBU ta Mintsyfry spilno pratsiuiut nad tsyfrovizatsiieiu bankivskoi systemy Ukrainy [The NBU and the Ministry of Finance are working together to digitize Ukraine's banking system]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-ta-mintsifri-spilno-pratsyuyut-nad-tsifrovizatsiyeyu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini> (accessed 27 March 2021).

12. Natsionalnyi bank priyednavsia do Hlobalnoi merezhi finansovykh innovatsii [The National Bank has joined the Global Financial Innovation Network]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-priyednavsya-do-globalnoyi-mereji-finansovih-innovatsiy> (accessed 27 March 2021).